Kilenczedik évfolyam. 109-ik szám. Kolozsvárt, 1879. kedd május 13

A „KELET" előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet" mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hitelünk javitása.

(Sr.) Három hón óta tetemes javitás állott be hitelünkben. Állampapiraink árfolyama tetemesen emelkedett és a 157 milliós kölcsön conversiója, minden várakozáson felül, kedvező módon biztosittatott. Sőt elértük aranyjáradékunknak minden eddigi börzés árjegyzésen felülemelkedő árfolyamát és annak Európa két legnagyobb piaczán — Párisban és Londonban elhelyeztetését, jegyeztetését, mit az utóbbi piaczon még az osztrák járadék számára sem tudtak mindeddig elérni. De legfényesebb bizonyitéka hitelünk solidságának az, hogy a Rotschild consortium a tiszaszabályozási társulatoknak, az állam közvetitésével 6%-os előleget adott. Ilyen olcsó pénzzel még nem birtak sem e társulatok, sem az állam Magyarországon. És ha Lónyay, kinek 20 milliós homokra épitett terve dugába dőlt, vagy a társulatok szervezetlensége következtében most is csak uzsorás kamatra lett volna megszerezhető, sőt ily összeg fel sem levén az idén vagy jövendőben használható, csak intercaláris kamatok meddő terhével járt volna, ha — mondjuk — Lónyay a megkötött előnyös előleg üzlet ellen azt a kifogást teszi, hogy még a 6%-ban is 1 s fél % provisio foglaltatik a bankár-csoport számára és hogy a hitel ideiglenes természeténél fogva, bajt csinálhat — hát egészen hamisan érvel. Mert ha a bankár, midőn 6%-on adja a készpénzt, szeret is ezzel magának 1 s fél % provisiot, ez a pénzt drágábbá nem teszi; és hogy a 6%-os pénz Magyarországon olcsónak mondható, azt — ugy hisszük — nem fogja senki kétségbe vonni. Hogy pedig okosabb dolog most ily olcsó előleget kötni, mint drágább végleges kölcsönt, azt — ugy hisszük — könnyü bebizonyitani. Mert ez az előleg nemcsak gyorsabban nyujt segitséget az elkerülhetetlenül gyors munkákra; de egyszersmind időt ad a társulatok oly szervezésére, mely aztán a végleges kölcsönnek olyan biztos alapot nyujt, hogy az sokkal olcsóbban lesz megkötheto, mint most, midőn a szervezetlen társulatok egészen hitelüket vesztették.

Igen természetes, hogy annyi hazafiság és belátás van ellenzékünkben is, hogy hitelünk szemmel látható javulását nem tagadja; de iparkodik annak olyan magyarázatot adni, hogy abból épen semmi, de semmi érdem ne háromoljon a kormány és pártjának eljárására. Most már elösmeri, hogy van a világon pénzpiacz, mely általános befolyással van a pénz árának megszabására. Mikor az őszszel minden értékpapir és igy a mi állampapiraink is alacsony árfolyamon voltak, akkor mi figyelmeztettük ez általános hatalomra, ez általános befolyásra, de akkor tagadta. Akkor azt mondta hogy a bosnyák politika és a kormány pénzügyi gazdálkodása tönkretette hitelünket és soha el nem felejtjük, feljegyezték azt, hogy Széll Kálmán távozásakor a magyar járadék 85 %-on állott; büszkén mutattak ez árfolyamra, összehasonlitva azta később beállott 78—80% os árfolyammal, természetesen arról nem is beszéltek, hogy rövid ideig bár volt 93-al is jegyezve a járadék — de ugyancsak Széll pénzügyminisztersége alatt lement az 85%-ig. Most pedig látják ugyan, hogy nemcsak a 85% eléretett, de a 93% is meg van haladva, a minek annál nagyobb jelentősége van; mert most kisebb arany agio van, mint volt akkor, mikor (ha jól emlékszünk) 1877-ben a 93%-os árfolyam jegyeztetett. Most már a kormánynak és politikájának absolute semmi befolyása nincs, az ellenzék állitása szerint, hitelünk javitására; az egészen vakszerencse, melyből a kormány magának semmi érdemet nem kovácsolhat.

Hát nem egészen igy áll a dolog. Most is fentartjuk a valóságnak megfelelő azon állitásunkat, hogy a pénzpiacz általános helyzete szabályozza a pénz árát széles e világon — első sorban. Ha általános baisse vagy hausse van, abban részesül minden hitelképes, solid papir; de a hitelvesztettek csak a baisse átkát érzik. És itt könnyen meg lehet mondani, mi része van a kormánynak és politikájának hitelünk, illetőleg állampapiraink árfolyamának jelenlegi javulásában. Az nem érdeme, hogy ez árfolyam emelkedik, különösen, hogy oly gyorsan és rohamosan emelkedik; de az érdeme, hogy emelkedhetik, hogy részesülhet a hausseban, mert politikájával akadályozta meg azt, hogy hitelünket ne veszitsük, ezzel előidézte azt, hogy a külföld bizalma felénk forduljon, látva azt, hogy a legnehezebb körülmények között is, kormány és pártja rendületlenül teljesiti kötelességét, a nemzetet lankadni nem hagyja. De abban is van specialis érdem, hogy a parisi és londoni pénzpiaczot megnyittatta a járadék számára, hogy jó eleve kért tág felhatalmazást a hitelmüveletre és megleste azt a Silberblicket, melyben a legkedvezőbb volt a rente értékesitése, az államjószágokon levő teher törlesztése és igy ha államjószágaink tehermentesekké lőnek, ha függő adósságunk nincs, ha 6%-os pénzt is kapunk, ebben egy kis érdeme mégis van a kormánynak és pártjának, melyek helyt állottak, rágalom és fenyegetés daczára!

— A király mint választott biró. Bécsből jelentik a „P. Lloyd"-nak: Anglia és a nicaraguai köztársaság viszályban vannak egy köztük 1860. jun. 29. kötött szerződés miatt, a melyben Anglia a mosquitók fölötti protectorságot a nicaraguai köztársaságnak engedte át, a mosquitók főnökeinek évenkint fizetendő 5000 dollár fejében. Nicaragua e pontban nem változtatta be szerződéses igéretét, s ezenkivül még egy kikötő miatt is van viszály a két állam közt. E viszályok elintézése végett Nagybritannia ugy, mint Nicaragua Ausztria-Magyarország jó szolgálatait hoz folyamodott s fölkérte az osztrák-magyar uralkodót, hogy mint választott biró döntse el a vitás kérdést. A két kormány illető iratai már megérkeztek s a király kijelentette, hogy elvállalja a birói tisztet.

— Anglia két háborut folytatott. Egyiket Ázsiában, másikat Dél-Afrikában. Az első már szerencsésen be van fejezve. Afghanisztán elfogadta az összes angol békefoltételeket, melyek alapján Cavagnari angol követ lesz Afghanisztán fővárosában, Kabulban s Anglia még a mellett ügynököket fog tartani Kandahárban; az indiai angol birtok határai pedig betolatnak Afghanisztán területére addig, a meddig Anglia jónak és czélszerünek tartotta, hogy jövőre biztosithassa indiai birodalmát kellemetlen és kihivó szomszédok terjeszkedési vágyaitól.

— A képviselőház közigazgatási bizottsága elfogadta a Kis-Küküllőmegye székhelyének Erzsébetvárosból Dicső-Szt.-Mártonba leendő áthelyezéséről, továbbá a fővárosi rendőri bejelentési hivatalról szóló törvényjavaslatokat.

A képviselőház ülése.

— Május 9. —

Az erdőtörvényjavaslat tárgyalását folytatta mai ülésében a képviselőház. A 17 ik §-nál Simonyi Lajos b. lehetőleg biztositani kivánván a legeltetést, a következő módositványt terjeszti elő: „Csak azon közbirtokossági erdők esnek a jelen fejezet és szakasz határozata alá: a) melyek erdei szolgalmak megváltása alkalmával vagy fáizási illetőségül az ő részükre kiadattak; b) melyek 300 katasztrális holdnál nagyobbak; c) melyeknek egy része, ha a megállapitott üzemterv szerint a legeltetéstől eltiltatnék, ezen tilalmazott részen kivül a közbirtokosság vagy község elegendő legelővel birand. — B. Kemény miniszter a módositvany mellőzését kéri. — Tisza Lajos nem szeretné, ha a vállalatoknak a javaslatban foglalt korlátozása mellőztetnék, mert ekkor azok rablógazdaságot folytathatnának némely erdőkre nézve. A legelő-illetékekre nézve azonban, hogy ebben a községek ne csorbittassanak, nem ellenzi a szakasz világosabb szövegezését. A módositvány többi részét ellenzi. — Szontagh Pál (gömöri) nem tartja indokoltnak, hogy a bányaipar és más vállalatok az erdő használatában annyira korlátoltassanak, s azért Simonyi Lajos b. módositványát pártolja. — Odescalchi Arthur hg. szerint az erdők használatának korlátozása az iparvállalatoknak is érdekében van. — Babics István az erdőknek más iparágra forditását is biztosittatni kivánja a szövegben. — Stoll Károly ugy látja, hogy a Szontagh Pál által felhozott indok igen figyelemre méltó a bányaipar szempontjából, s azt hiszi, módot kell találni arra, hogy ezen érdek kellőleg megóvassék. — Szederkényi Nándor a felmerült számos inditvány következtében czélszerünek tartaná, ha a szakasz bizottsághoz visszautasittatnék. — A szakasz valamenynyi módositvány mellőzésével fogadtatott el. Nagy derültséget okozott, hogy Babics István maga is saját módositványa ellen szavazott.

A 20. §-nál Simonyi Lajos b. az erdők gazdasági tervének megváltoztatása tekintetében kimondatni kivánja, hogy ha a folyamodványra válasz két hé alatt nem érkezik, az engedély megadottnak tekinthető. — Tisza Lajos és b. Kemény miniszter ellenző felszólalása után a módositvány elvettetett.

A 25, §-nál Szederkényi Nándor módositványt nyujt be, melyszerint az erdészeti első foku hatóságot a törvényhatóság által választott, az alispán vagy a polgármester elnöksége alatt álló bizottság képezze. — Perényi Zs. b. előadó fölöslegesnek tartja, hogy uj közeg alkottassék akkor, midőn az legczélszerübb minőségben már meg van. — Gullner Gyula több garantiát látván a közigazg. bizottság működésében, szintén ellenzi Szederkényi inditványát, melynek elvetésével fogadja el a ház a szakaszt.

A 28. §-nál Szederkényi Nándor az erdőfelügyelői állomásokat feleslegesnek tartja. A törvényhatóság rendelkezik oly közegek fölött, melyek ez irányban szélszerüen alkalmazhatók. — Simonyi Lajos b. pénzügyi szempontokból pártolja Szederkényi Nándor inditványát.

Tisza miniszterelnök: Az erdőfelügyelői intézmény mellőzése egy volna a törvény végrehajtásának elejtésével. Visszautasitja Simonyi Lajos b. azon insinuatióját, mintha a kormánynak nem volna más czélja, mint uj hivatalokat creálni.

A tárgyalás folytatása ezután holnapra halasztatott.

A képviselőház máj. 10-iki ülése.

— Az erdőtörvényjavaslat tárgyalását folytatta ma a képviselőház. Madarász ellenzi az erdőfelügyelői állomások felállitását. Az erdőfelügyelők kinevezését a kormány azért óhajtja, hogy a képtelen tanfelügyelőket már most erdőfelügyelőkké tehesse. Szájbély Gyula sajnálja, hogy a módositásokat a miniszter mellőzi, s ez által lehetetlenné teszi, hogy a törvényjavaslat hiányai pótoltassanak. Nem is ad be tehát módositványt, hanem egyre felhivja a miniszter figyelmét. Kivánná ugyanis, hogy az erdőfelügyelők hatáskörének megállapitásánál ne pusztán a rendőri tekintetek legyenek irányadók, hanem hogy az erdőfelügyelő működése megfeleljen annak a culturális czélnak, a melynek elérését a tjavaslat feladatának tartja. Fölkéri a minisztert, sziveskedjék nyilatkozni ez iránt. — Tisza Lajos nem hitte, hogy a házban szó fog emelkedni az ellen, hogy az erdők felügyeletével szakközegek bizassanak meg. A tapasztalatra hivatkozik, mint a mely meggyőzbet arról, hogy az erdőkre való felügyeletnek az eddigi mód szerinti gyakorlása nem kielégitő. Madarász insinuatiójára feleslegesnek tartja válaszolni. Elvesztették az ilyenek már hatásukat a házon kivül is, a házban pedig bizonyára teljesen hatástalanok. — Almássy Sándor ellenzi az erdőfelügyelők kineveztetését. — Csanády Sándor az erdőkezelés törvényét oly közegek közreműködése által kivánja életbeléptettetni, kik nem függnek a kormány önkényétől. — Perényi Zsigmond b. előadó a felszólalók ellenében bizonyitja, hogy ha nem akarják, hogy a törvény papiroson maradjon, gondoskodni kell arról, kogy valaki azt végre is hajtsa. — Kemény b. miniszter csupán Szájbély felvetett kérdésére szoritkozik, arra t. i. mily utasitást fognak kapni a kinevezendő erdőfelügyelők. E tekintetben hivatkozik a következő §§-ra, melyekben az erdőfelügyelők hatásköre szabatosan van körülirva. A ház többsége elfogadja a §-t változatlanul.

A 31. §. azt rendeli, hogy az erdőfelügyelő ott, a hol a magán-birtokosok nem a törvény szerint kezelik erdeiket, ezek cselekményét önhatalomból betiltsa. — Hevessy Benedek módositványt ad be, a mely szerint az erdőfelügyelő, a törvénybe ütköző rendelkezést a közigazgatasi bizottságnak tartozzék bejelenteni és ha ez azonnal nem intézkednék, a főispán utján lenne köteles jelentést tenni. — Perényi Zs. b. előadó az eredeti szöveg megtartasát kéri. A többség a módositványt mellőzi.

A „KELET" TÁRCZÁJA.

A keresztanya.

Elbeszélés.

Irta:

YAUTIER GYÖRGY.

VIII.

(Folytatás.)

A felgördülő függöny lassu susosága megremegteté kissé, de nem volt idő hosszas elmélkedésnek engedni át magát: az első jelenet szereplői közé tartozott; kilépett a szinpadra. Valjon valóban tulbecsülte volna tehetsége különféleségét? érzékeny szerepet vállalva el, és társainak igaza volt-e, midőn azt állitották, hogy soha sem lesz képes a közönség szemeibe könnyeket csalni?

A lelkét ostromló gondolatok megbénitották-e művészetét? Az első felvonás meglehetős hideg némaság közt folyt le; megtapsoltak egy-két ügyes fordulatu mondatot, néhány, művészien fogalmazott rimet; ennyi volt az egész: a darabban a sulypont igen kizárólagosan egy szerepre volt fektetve, hogysem ne az azt játszó szinésznőtől függjön minden, és nélküle sikert lehessen reméln. Felvonás közben bement Jakab a szinfalak közé; de Johanna kikerülte őt. Hallotta mint vitatják meg vele élénken a darab tárgyát:

— Nincs benne semmi valószinüség, mondták többen. Csupa képzelt alakok. Egy nő, ki feláldozza szerelmét azért, hogy kedvese oly házasságot tehessen, melyben ugy hiszi biztosabban fogja fellelni a boldogságot, mint azon rendetlen viszonyban, melyre kárhoztatnák, egy férjétől külön vált, de mégis férjes nő kötelességei . . . Mindez nagyon szép, de az ily nemü áldozatok, nem igen természetszerüek. Johanna közelebb lépett, s hallgatta a beszédet: valaki kérdezte tőle: — Talál-e benne valószinüséget?

— Épen semmit, felelte szárazon.

Ezzel hátat forditott a beszélgetőknek meglehetős nagy megiepetésben hagyva őket ott, s tovább ment, fogai közt egyre ismételve: — Semmit, semmit, épen semmi valószinüséget . . . — kérdezve magától, hogy miként nem látta ezt be előbb. — Egy nő, a ki szeret, nem áldozza magát fel ekként! Az teljes lehetetlen!

Megkezdődött a második felvonás, a cselekvény bonyodalmasabbá lesz, megtörténvén a házasság a boldogságban büszke s ártatlanul kegyetlen fiatal nő és férje régi kedvesének találkozása által, kinek szive még most is vérzik sebe fájdalmában. Johanna nem gondolt többé a darabra, melyet szorakozottan szavalt el; tekintete egy perczre sem vált meg a kis oldal-páholytól, hova Jakab is belépett az imént, a Haget ur helyét foglalta el a háttérben, ki most ragyogó arczczal támaszkodott a páholy elejére. Klaudia arcza Jakab felé volt fordulva. Már elégszer látta őket otthon igy bizalmasan együtt ülni, kéz kézben, szeméket egymásra függesztve, hozzá szoktatta volt magát közönynyel szemlélni az ily jelenetet: e perczben ingerelte idegeit, igy látva őket, kinos fájdalom nyilamlott át szivén.

Oh! most érezte, hogy nagyon is igaz az, hogy mikor elfogadtatta s kezdte betanittatni a szinháznál e „Raymonde"-ot, gondolatban soha sem választotta el a siker reményét, egy más, még édesebb reménytől. Hogy miben állt e reménység, azt soha sem taglalgatta és részletezte mélyebben, tudva hogy okossága eszébe fogja hozni, ha az idő elérkezik, hogy igen érett koru már arra, egy egészen fiatal ember nejévé lenni s arra meg igen büszke, hogy kedvesévé legyen s kicsapongó életre adja magát; hosszas időn át ápolta szivében azon reményt, a nélkül, hogy határozott alakot adna neki, alkalmasint valamely véletlenre számitva, mely néha oly váratlan kifejléseket idéz elő, gyöngéd gyermekeskedésnek nevezve oly tüzet, mely ámbár visszatartva és elfojtva, magas lángokba csapott fel, nehány rimekbe szedett bók s ártatlan bámulat szavainak olvasásánál. De bár mily esztelen vágyak és reményeknek engedte is át magát, Klaudia azért nem kevésbé volt vetélytársnője; a siker melyhez hozzá járul, többé nem saját boldogságát fogná biztositni, az most, az események sajátságos fordulata által, vetélytársnőjének boldogitása leend!

Egy jelenet, melynek hatásától nagyon sokat vártak észrevétlenül folyt le, e szaggatott részletezések közt, halvány, szinezetlen játékba fulva; Johanna a Marczel merőn reá függesztett tekintetéből szigoru szemrehányást olvasott ki, mi haragra lobbantotta.

— Azt kivánják-e tőle, gondolta, hogy az önmegtagadást és lemondást egész odáig vigye, hogy megszerezze más számára a boldogságot, melyet az tőle lopott el? Tulajdonképpen mit is ér neki, valamivel több, vagy kevesebb taps? Nem aratott-é már eleget belőle művészi pályája kezdete óta? Hiusága feláldozásának árrán, e perczben hatalmában áll megboszulni magát . . . A szinmű sorsa az ő kezei között van; tőle függ, még megmenteni azt, vagy a bukás örvényébe lökni.

Kétes mosoly vonult el ajkain s kezeit leboesátva, még fokozottabb közönynyel s szenvtelenséggel játszott, örömmel hallgatva a nézők kegyetlen suttogását, a mint unatkozottan, elkedvetlenedve, hasztalan igyekeznek magukhoz térni, a nagy meglepetésből, mely őket éri, a függöny ezuttal dermesztő némaság közepett ereszkedett le.

A szinésznő látta, hogy Marczel feláll, bizonyosan hozzá akar menni. Mit mondjon neki? Bé merné-é vallani neki, a kebelében duló érzelmeket? . . Siet menekülni előle, bezárkozik páholyába s megtiltja Miettenek, hogy bár kit is bebocsásson hozzá s nem jött ki onnét, mig az utolsó felvonás nem kezdődik; szinésztársai észrevették felindulását s a rosz sikernek tulajdonitva azt, gunyosan mosolyogtak. Johanna meglátta e mosolyt s megvetőleg vonta fel vállait. Midőn kilépett a szinpadra, egy láthatatlan igézet, a kis oldal-páholy felé vonta tekintetét. Marczel és Jakab nem voltak ott többé. Haget ur kissé hátráb huzódva, izgatottan törölte homlokát, legelől, előre hajtott fővel ült Klaudia, hallgatva és szemlélve; az észrevételek, melyek több oldalról felhangzottak hozzá, tudatták vele azt mit a szinház körüli járatlanságában előbb nem volt képes felfogni.

Johanna figyelemmel kisérte mozdulatait, látta mint kulcsolja össze lázason, mint egy imára kezeit s hirtelen lesütötte szemeit, hogy ne lássa az esdeklő kérést, melyet keresztleánya csukott ajkai hozzá intézni látszának. Egy szemei előtt elvonuló izgató látvány egyszerre eszébe juttatta Klaudia születése perczét, azon gyermek születését, kinek hogy anyja helyét pótolandja, szentül fogadta volt isten előtt, az is szinházban történt, egy első előadás diadala közben, és kinek boldogságát most gyáván akarja feláldozni, egy bevallhatatlan bosszu érzetének.

A vele játszó szinész elmondta verssorait, melyek megelőzik azon mély érzéssel irt hosszu jelenetet, mely a műértők véleménye szerint volt hivatva arra, hogy eldöntse a csatát s határozzon a darab sorsa felett és melynek ő is egyes hatásos részleteit gondosan megjegyezte magának; de most a soknemü felindulás által emlékezete zavarba jöve, csak egyes szók jutottak eszébe szerepéből: szavait a zokogás csaknem elfojtotta; elkezdett beszélni gépiesen, a nélkül, hogy saját szavait hallaná. . . . Egy kinzó képzelet, mely mindinkább élénkült, mentől tovább haladt az előadás, saját mély fájdalmát tüntette fel neki azon nő ingerült panaszaiban, kinek áldozattételéről nem tudja, nem érti át, félreismeri azon férfi is, kinek számára nyugalmas és becsületteljes boldogságot biztositott . . . Igy ment Johanna végig szerepén s csak akkor tért magához, ébredt fel a valóságra, midőn eget rengető tapsokat hallott felszállni a nézőtérről. A szinésznőnek tapsoltak, de a nő játszott ezuttal; igazán érzett harag adott erőt hangjának, valódi könnyeket hullatott, melyek most is még elboritották arczát. Elkábitva a rögtöni felébredés, az ismét és ismét megujuló „bravók" háromszoros üdvözlete által, néhány perczig mozdulatlanul állt ott; első tekintetével Klaudiát kereste fel, ki öröm és meghatottsággal eltelve gyöngéd pillantással mondott köszönetet neki; ekkor büszkén emelkedett fel s szét nézett a teremben, hol minden kéz még felemelve tapsra készen állt, s minden zsebkendő használatba volt véve: Tehát könnyeket csalt a szemekbe! A borzasztó lidércznyomás, mely eddig réá nehezkedett, egyszerre eltünt. A nyert győzelem, az ideges izgultság által ösztönöztetve, a még hátralevő jelenetekben, melyek a mű legsikerültebb részét képezték, egész tüzzel, egész lélekkel, tehetségének teljes megfeszitésével játszott, az egész termet szünni nem akaró tapsvihar töltötte bé, s a kihivásoknak nem akart vége szakadni. Midőn a darab bevégződött, s ő ujabb tapsroham közepette kimondta a szerző nevét, látta, hogy Marczel siet feléje.

— Mindent láttam, szólt ez halkan; és mindent megértettem.

— Meg van elégedve velem barátom? kérdezte Johanna.

— Nagyon, de nagyon meg vagyok! felelt Marczel.

(Folyt. köv)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A 36. §. az erdőtisztek kellékeiről szól. — Molnár Aladár nem tartja összeegyeztethetőnek az igazsággal, ha a törvény kimondja, hogy a most már alkalmazásban lévő erdőtisztek, kik 30—40 évig szolgáltak, nem fognak elöléptetésre igényt tarthatni, hanem csak azok, kik az elméleti államvizsgát letették. Azért inditványozza, hogy a §. ez intézkedése hagyassék ki. — Tisza Lajos az eredeti szöveg megtartása mellett van. — Kemény Gábor b. miniszter utalarra, hogy itt inkább gyakorlati vizsgálatról van szó s ez nem fog senkinek sem nagy nehézséget okozni. — A többség Molnár módositványát elejti.

A IV. fejezet szól az erdőbirtokosok által saját erdeikben elkövetett erdőrendészeti áthágásokról. — Irányi Dániel s Pulszky Ágoston e fejezetet a jogügyi bizottsághoz vélik visszautasitandónak, minthogy ez épen most tárgyalja a rendőri kihágásokról szóló javaslatot. Tisza miniszterelnák a törvényjavaslatnak törvényerőre való emelését látja ez inditvány által koczkáztatva. Kéri a házat, hogy ne fogadja el az inditványt, mert e törvény el nem készüléseért a felelősséget magára vállalni nem akarja. Szederkényi Nándor pártolja Irányi javaslatát. Kemény b. miniszter meg van győződve, ha a tvjavaslat a jogügyi bizottsághoz utasittatik, az ez ülésszak alatt törvényerőre nem emelkedhetik s mert jövő ősszel más nagyfontosságu ügyek lesznek tárgyalás alatt, törvényre emeltetése egy esztendeig fogna kesni. Kéri a házat, határozza el a tárgyalás folytatását. A többség Irányi inditványát elveti. A tárgyalás folytatása ezután hétfőre halasztatott. A képviselők nem levén határozatképes számmal jelen, az ülés véget ért.

BELFÖLD.

(Az uzsora következményeiről.)

Marosvásárhely, máj. 10.

Városunkban és vidékén illetve Maros-Torda megyében szintén számosan vannak a nemzetnek vérszivói és azoknak szánalmat érdemlő áldozatai. A mig különösen a törvényhozás tulságos 8% maximuma ki nem mondatott, százanként jutottak koldusbotra a szorult helyzetbe jutott és uzsorások szivtelen hatalmába került kisbirtokosok, iparosok és kisebb állásu hivatalnokok, de a törvény jelenleg is elég széles tért nyujt a lelketlen speculánsok üzelmeinek, ha a biró 8%-nál nem itél is meg többet, ám ravaszságuk alkalmat talál utolsó életerejét is kiszivattyuzni a szerencsétlen adósnak. Ime csak egyetlen eset a közel multból, illetve a jelenből.

Városunk s megyénk egyik jó nevü birtokosa és tekintélyes állásu állami hivatalnoka szorult helyzetbe jut folyó év marczius első napjaiban és egyik alkuszhoz vagy épen uzsoráshoz folyamodik 700 forintért; az alkusz kész a 700 forintot jó nevü kezesekkel aláirt 1000 mond egy ezer forintos 8 havi lejáratu váltóra szolgáltatni; a kölcsönző elfogadja ezt azon föltétel határozott kijelentésével, hogy ha előbb pénzhez jut, méltányos leszámitásával az embertelen kamatnak fizetése előbb is elfogadtatik. B kölcsönző vagy alkusz e feltételbe bele egyezvén, egy hónappal lejárat előtt megkináltatik a 700 frttal — melyből azonban 30 frt alkuszdij czimen már előre levonatott és igy tényleg a kölcsönző csak 670 frtot kapott — és a letelt 2 hónapra 80 mond nyolczvan % kamattal és husz frt alkuszdijjal az az összesen 843 forint 33½ krajczárral, hogy a váltót adja ki, azonban ez nem csak az ajánlatot el nem fogadja hanem az igazi kölcsönzőt illetve megbizóját is határozottan vonakodik megnevezni, nehogy azzal az alkuszi zsarolások mellőztetvén, egyezkedni lehessen (valószinüleg alkusz és kölcsönző ugyanazon személy levén) és igy saját igérete ellenére karmai között tartja egyik jó nevü polgártársunkat az óriás kamat váltóval a lejáratig! . . . Ehez semmi commentár nem kell, csak azon megjegyzés, hogy ez eset egyetlen csepp viz az uzsora tengerében.

Ily körülmények között miután az országos kormány és törvényhozó hatalom nem nyujt védelmet, a társadalom kénytelen lesz maga saját módja szerint valamelyes elégtételhez, orvoslathoz folyamodni. A bécsi rendőrség e tekintetben dicséretes példával megy elől; biztos tudomásunk van, hogy a helyi rendőrséghez is épen a fentirt eset következtében tekintélyes helyről megtalálás intéztetett közbelépés iránt annyival inkább, mert előlérintett alkusz valószinüleg kétes illetékességü idegen származásu egyén és elvárjuk erélyes rendőrkapitányunktól, hogy örömmel fogja megragadni az alkalmat a közérdek iránt való szolgálatkészsége fényes kitüntetésére.

Maros-Torda vármegyében pedig közelebbről rendkivüli közgyülésen inditvány fog tétetni s bizonyára egyhangulag elfogadtatni, hogy az uzsorásságukról ismert s bebizonyult egyének nevei köztudomásra hozassanak és a mennyiben nem törvényhatósági illetőségüek, azonnal kiutasittassanak, és igy valami módon a nemzet közgazdasági életének ezen fekélyei tehetetlenné tétessenek. Meg vagyunk győződve, hogy e téren nemcsak Marosvásárhely város — hol az ilyeseknek egész legiója tartózkodik — hanem más törvényhatóságok is valódi készséggel és hazafias buzgalommal fognak az erélyes összműködésre kezet fogni és ily országos föllépés nem csak az egyes embereket fogja meggondolásra és ovatosságra inteni, hanem a kormánynak is figyelmét ezen átalános miseriára fogja irányozni, hogy ha nem is a törvényhozás által, de legalább rendeleti uton a közgazdasági állapotainkra nézt már elodázhatlan szükségü óvintézkedéseket meg fogja tenni, mert különben el fogunk pusztulni, miként az épnek látszó tölgy, melynek gyökerein életölő szú végzi biztos veszedelmet hozó folytonos munkáját.

L.

(Színészet Deésen.)

Deés, 1879. május 10.

Kuthi Krimszky Béla szinmű- és operettetársulata Szent-György nap óta működik Deésen. Maig 10 előadás folyt le, s egy-kettő kivételével mindenik élvezetes estéket nyujtott a szinművészet lelkes barátainak, a háládatos deési közönségnek.

A bérlet „A nagyzás hóbortja“ czimü vigjátékkal kezdődött április 26-án. Egészben sikerült, összevágó előadás volt, melyben különösen Aranyosi Gyula (Ringheim) és Rónay Károla (Walter Konrád) nyerte meg a közönség tetszését. Aranyosi Gyulának nincs csengő hangja, de szép tehetsége s komoly hivatása van a szinművészetre. Ama jelenetben, melyben a bankár a birodalmi kanczellárt várja, s helyette belép Lauter őrnagy és fia, Aranyosi — sikerült alakitásáért — megérdemelt tapsokat nyert. Továbbá Bertának (Zombori Gizella) az őrnagygyal (Tóthfalusy) és a széptan tanárának (Kuthi) Terézzel (Maár Julia) folytatott külön-külön jelenetei is szépen sikerültek.

A hirneves „Niniss“ április 27-én került szinre zsufolt ház előtt. A czimszerepet Zombori Gizella adta. Zombori csinos szinpadi alak, tiszta és csengő hanggal bir. E szerepét először játszá; mindemellett sikerült dalaival s kecses játékával, zajos tapsokra ragadta a közönséget. Április 27-én „A Fourchambault-család“ adatott. Ez olyan előadás volt, hogy azt nagyobb szabásu vidéki szinpadra is beillőnek találtuk. A fenköltgondolkozásu, férfias Bernárd-t Kuthi, Fourchambault-t Aranyosi Gyula, a bankárnét Kuthiné, Letellier Marie-t Maár Julia oly találó szinezéssel s annyi bensőséggel adták, hogy a szépszámu közönség valóban nem oknélkül tüntetett tapsaival és éljenével. Maár Juliának rokonszenves, szivhez szóló hangja van, s habár nincs az élet tavaszán, de azért kellemes szinpadi jelenség, s mindenek felett szerepléseit komoly tanulmány jellemzi.

„A kornevilli haranguk“ május 1-én merőben zsufolt házat gyüjtött. Általában Dézsen az operetteknek igen sok nézője s hallgatója van. Ezután „Egy magyar huszárkáplár Bécsben“ s „Egy magyar tartalékos Boszniában“ czimü énekes életképek (Costától) jöttek, de valami magas műbecsccsel nem birván, a közönség sem rajongott érettük.

A május 6-án adott „A falu rossza“-ról nem referálok. Egy kedvelt szinésznő betegsége miatt szükségből erőltetett előadás volt, melyen meglátszottak a készületlenség nyomai. Hanem aztán kárpótlást nyertünk a „Daniseffek“-kel. Már maga a szinmű is tetszett. S hasonlót mondhatunk az előadásról is. Az állandó szerelmü Vladimirt Kuthi Béla, a hihetetlenségig önfeláldozó Oszipot Aranyosi Gyula, a hideg Daniseff grófnét Kuthiné s az engedelmes szenvedő Annát Maár Julia annyi közvetlenséggel, oly találó vonásokkal adták, hogy a magasabb igényüeknek is teljes megelégedését nyerték meg.

Tegnapelőtt „Kisasszony feleségem“ vonzó dallamaiban gyönyörködtünk. E vig operettenek is nagy közönsége volt. Zombori Gizella (Marjolaine), Mihálovits (Frikkel, órás) és Kuthiné (Aveline) a tetszés jeleivel voltak kitüntetve. Zomborinak Kuthinéval, valamint Mihálovitsnak Zombori Gizellával énekelt duettjei meglepő szabatossággal adatván, tapsvihar és éljenzés jutalmazá el nem tagadható igyekezetőket.

Ma „Egy katona története“ adatik. Megemlitendő, hogy e társulatnak jó komikusa (Dancz) és derék apa-szinésze (Tóth Antal) van. Bizonyára nem tulozunk, ha állitjuk, hogy ily jó szintársulat évtized óta nem volt Deésen.

Wäry.

A legfelsőbb felügyelet a felekezeti tanodák felett.

Pontozatok

a felekezeti közép- és felső iskolák feletti legfőbb felügyeleti jog gyakorlásának módjáról, melyeket a m. kir. vallás és közoktatási minlszter «a felekezeti közép- és felső iskolák-feletti legfőbb felügyeleti jog gyakorlásának módjáról« dolgozott ki s a protestans egyházkerületek főgondnokaival közölt a végett, hogy nézeteik nyilvánitása után a törvényhozásnál kezdeményezhesse a felügyeleti mód törvénybe hozását.

(Az „E. Prot. K.“ után.)

I.

Kiindulás.

Az 1790/1. XXVI. t. cz. azon rendelete, mely szerint a mindkét hitvallásu evangelicusoknak,

„jövendőre mindenkor szabad legyen alsó- és közép iskoláikat fentartani vagy újakat állitani, valamint királyi engedélylyel felsőbbeket is;

„mindezekbe tanitókat, tanárokat, igazgatókat és gondnokokat meghivni és elbocsátani, számukat szaporitani vagy kevesbiteni;

„a tanitás és tanulás módját, szabályát és rendét (Ő Felsége felügyeleti jogának az ország törvényes kormánya útján gyakorlandó hatalma épségben tartásával) megállapitani és rendezni“ — azon ugyanott kimondott fentartással, hogy:

„a törvényhozás utján Ő Felsége által meghatározandó közoktatási rendszer (a vallás tárgyait ide nem értve) ezen iskolákra is ki lesz terjesztendő —“ fentartandó továbbra is, sőt az országban levő többi bevett vallásu felekezetekre is kiterjesztendő.

Mivel ezen törvényben a mindkét felekezetü evangelikusok jogai (iskolaügyeikben) eléggé részletezve vannak; e jogok továbbá az 1848. XX. t. cz. által Magyarországon is bevett unitárius felekezetekre már is kiterjesztetteknek tekintendők, mivel ezek Erdélyben a két evangelikus felekezetbeliekkel teljesen egyenlő jogalapon állottak, de kiterjesztendő a görög-keletiekre, kiknek szintén autonom alsó- és közép-iskoláik vannak. (A rom. kath. középtanodák „királyi“-aknak neveztetnek s a kormánynak nem csak felügyelete, de közvetlen igazgatása alatt is állanak.)

A törvény által részint már szabályozva, részint kiterjesztendők lévén a jogok, a feladat: a legf. felügyelet gyakorlásának módját körülirni ugy, hogy egy felől az önkormányzat jogai azáltal meg ne szorittassanak, másfelől az állam közoktatási és esetleg közszolgálati érdekei kellőleg biztositva legyenek.

S e végből a legfelsőbb felügyelet fogalmában rejlő ellenőrzést csakis ezen szükség határáig kell és szabad kiterjeszteni.

II.

A felekezeti középiskolák (gymnasiumok, realiskolák) valamint a felső iskolák (bölcsészeti és jogi karok s lelkész-képző intézetek) fölött az állami főfelügyeletet Ő Felsége nevében a vallás- és közoktatásügyi miniszter, törvényes közegei utján is, gyakorolja.

A főfelügyelet gyakorlása részint folytonos, részint esetenkénti lehet.

III.

1) A folytonos főfelügyelet a közép- és felsőiskolai élet folyamának és tényeinek rendszeres nyilvántartásában áll.

Ez a protestánsok irányában eddig is akadálytalanul és ellenmondás nélkül gyakoroltatott.

E szerint jogában áll a miniszternek a felekezeti közép- és felső iskolákról illető hitfelekezeti főhatóságaik útján,

a) statistikai adatokat szerezni be;

b) tanévenként (vagy félévenként) jelentéseket kivánni, melyekben a tanrend és felosztás (a hittani tárgyakat kivéve), a tanárok létszáma, képesitése és működési köre, az osztályonkénti népesség, óraszám s az oktatás eredményei, — az osztálykönyvek bemutatása, valamint az érettségi vizsgálatokról szóló kimutatások által — feltüntetve legyenek;

c) az önhatóságilag megállapitott tanrendszerben (a hittani tárgyakat kivéve) minden lényegesebb változásnak, valamint az iskola előbbi jellegében s tanfolyama körében történt minden változásnak bejelentését kivánni;

d) az iskolai alapitványokról (az eddig is gyakorlatban volt *a*) *b*) *c*) pontokhoz hozzá teendő volna) s azok netaláni gyarapodásáról vagy csonkulásáról évenként kimutatást kivánni be.

IV.

2) A főfelügyeletnek esetenkénti gyakorlása, az állam érdekeinek megóvására irányul. És pedig:

a) a tanulmányi rendszer tekintetében.

A hitfelekezetek illetékes hatóságai, mint iskoláiknak is főhatóságai által a tanulmányi rendszerre, a köteles tantárgyakra, az osztályok egymásutáni következésére s átalában a tanitás és tanulás módjára és rendjére nézve megállapitott szabályok (addig, mig erre nézve az 1790/1. XXVI. t. cz.-ben kimondott fentartás szerint országos törvény nem jő létre) a közoktatási kormány által tudomásul vétetnek; de ezen önhatóságilag megállapitott szabályok szoros megtartását ellenőrzeni: az állami főfelügyelet joga és kötelessége.

Minélfogva:

a) valamely köteles tantárgy hallgatása alóli fölmentésre;

b) tanfolyam nyilvános hallgatása nélküli vizsgatételre;

c) egy év alatt több tanév végzésére (ugynevezett osztály-ugrásra vagy összevonásra) —

általában minden, a megállapitott tanrendszer alóli kivételre vonatkozó különös engedélyek megadására, ugy a középiskolai, mint a bölcsészeti s jogi felsőbb tanfolyamokon is, az illető felekezeti főhatóságok meghallgatása mellett, kizárólag a vallás- és közoktatásügyi miniszter van jogositva.

Állami vagy más felekezetű, hasonló vagy felsőbb iskolába való átlépésnél csak az ekép nyert engedélyek tekintetnek érvényesnek.

(E rendelkezést az a tekintet teszi szükségessé, hogy a felekezeti autonomia csak is saját körében birhat rendelkezési joggal; ha pedig a felekezeti iskolákban, a felekezeti hatóság által adott kivételes engedélyek érvénye az llami és más felekezeti, különösen a felsőbb (egyetemi) tanfolyamokra lépésnél is érvényesek volnának, ezzel az egyházi autonomia szabályzólag hatna saját körén kivül is.

V.

b) Felekezeti közép és felső iskolák javitó,- pót- és magánvizsgálatokat rendszerint csak is saját hallgatóiktól vehetnek fel.

Más iskolák növendékeitől csak azon másik iskola törvényes hatóságának, illetőleg a vallás- és közoktatásügy ministernek engedélyével.

(E rendelkezést egyfelől az előbbi indok, az autonomiák egymás körébe vágásának a kikerülése teszi szükségessé; de másfelől magok az autonom iskolák jó hirneve s reputatioja is ohajtandóvá, nehogy — mint történt — bizonyos iskolák a „refugium asinorum“ rossz hirébe jöjjenek.)

VI.

Az esetenkénti főfelügyelet gyakorlatára, valamint népiskoláknál az 1876 XXVIII. t cz. értelmében, úgy a közép és főbb iskoláknál is, alkalmazhatja a minister azon közegeket, a melyek a saját intézkedése alatti hasonfoku iskolák felügyeletére hivatvák. Jelesen:

1) az állami (és úgynevezett királyi) középiskolák felügyeletére alkalmazott közegek (a tankerületi főigazgatók) által meglátogattathatja a felekezeti középiskolákat; s azoknak nyilvános, osztály- vagy érettségi vizsgálatain, akár emlitett rendes közegei, akár más általa kiküldendő szakférfiak által megjelenhet s magának ezek által azon iskolák szervezetéről, rendtartásáról, s a tanitás eredményéről, egyenes tudomást szerezhet.

2) a felekezeti jogakadémiák ilyetén felügyelete, mig az állami és kir. jogakadémiákra nézve szintén felügyelő közegek nem állittatnak fel, egyedül a felekezeti főhatóságok utján történhetik ugyan, de a jogi alap- és államvizsgálati bizottságok tagjait, az illető főhatóság ajánlatára a vallás és közoktatásügyi minister bizza meg mindig egy évi időtartamra (mint ez jelenleg is igy történik.)

VII.

A tanári képesitést illetőleg: az állam legfőbb érdeke, biztositékot nyerni az iránt, hogy a felekezeti közép- és felső iskolákon is kellőleg képzett és képesitett tanárok vezetik azon ifjuság képzését, melyből egy felől az állam polgárainak egy tetemes része kerül ki, s mely másfelől — a különböző felekezeti s állami iskolák sokszoros érintkezése folytán — állami, jelesen a felsőbb (egyetemi) iskolák hallgatóságának egy nagy részét teszi s teendi.

A felekezeteknél eddigelő a tanárképzés és tanárképesités módja intézményileg szervezve s megállapitva nem lévén: ha a jelenleg már tényleg alkalmazásban levő tanárok képesittetésétől eltekintünk is, jövőre követelnünk kell vagy azt: hogy a felekezetek rendes tanárképzésről gondoskodjanak és a tanárképesités szabályait az állam követelményeinek is megfelelőleg állapitsák meg, mely esetben tanárképző intézeteik s tanárképesitő szigorlataik és eljárásuk egyéb felső iskoláikhoz hasonlóan lesznek a főfelügyeleti eljárás alá vonandók;

vagy azt: (s addig, mig amaz megtörténnék, mindenesetre ezt) hogy jövőre rendes tanárul a felekezeti középiskolákon csak (az állami tanárvizsgáló bizottságok előtt) megvizsgált és okleveles tanárok, akademiai tanfolyamokon pedig csak tudori oklevéllel biró egyének alkalmaztassanak.

VIII.

A tankönyvek irányában gyakorlandó főfelügyeletre nézve, az 1876. XXVIII. t. cz.-ben a népiskolai tankönyvekéhez hasonló intézkedések állapitandók meg.

Kimondandó jelesen, hogy: joga van a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a felekezeti közép- és felsőiskolákban, — vált. tan- és vezérkönyveket (legyenek azok kéziratban vagy nyomtatásban — a hittaniakat mindazáltal kivéve —) a felekezeti főhatóságok utján bekövetelni s azokat oly szempontból: nem foglalnak-e magokban állam-, alkotmány- vagy törvényellenes tanokat, megbiráltatni; ha ilyeneket foglalnának magokban, azok használatát eltiltani, szükség esetén az állami hatóság illető közegei által azok összes példányait elkoboztatni; sulyosabb esetben azok szerzői és használói ellen a törvény rendes utján a bünfenyitő vizsgálatot megindittatni.

IX.

Ha valamely felekezeti közép- vagy felsőiskola tanárai általában állam-, alkotmány- és törvényellenes szellemben működnek s ez ellenében az illető felekezeti főhatóság utján orvoslás nem szerezhető, joga és kötelessége a vallás és közoktatásügyi miniszternek, saját rendes vagy kiküldött közegei által, az illetékes törvényszék s kir. ügyészség közbejöttével megjegyzendő vizsgálat után, azon iskolától a vétkeseknek bizonyult tanárok eltávolitását követelni a felekezeti főhatóságtól, sőt ha a baj egyes tanárok eltávolitása által nem orvosolható, magának az iskolának egy időre vagy végleges bezáratása iránt Ő Felségéhez előterjesztést tenni.

Az egyidőre bezáratni rendelt iskola vagyonai és alapitványai az illető felekezeti hatóság kezelése alatt maradnak s a jövedelmek is tőkésittetnek, mig az iskola újra megnyitása Ő Felségéhez teendő előterjesztésre megengedtetik.

Véglegesen bezáratni rendelt iskola vagyonáról és alapitványairól, a mennyiben az alapitók vagy jogutódaik azokról az iskola megszünése esetére nem rendelkeztek, az illető felekezeti hatóság meghallgatása mellett a vallás és közoktatásügyi minister előterjesztésére és az 179°/₁ XXVI t. cz. szem előtt tartásával, ugyanazon felekezet közoktatási czéljaira, Ő Felsége rendelkezik.

X.

Ha az iskolai alapitványokról szóló (III. *d*) alatt emlitett) évenkénti kimutatásokból az tünnék ki, hogy valamely alapitvány hanyag vagy hibás kezelés, vagy a felekezeti felügyelet hiányos volta miatt, csonkulást szenved vagy veszélyben forog, joga és kötelessége a vallás- és közoktatásügyi ministernek az iránt az illetékes felekezeti főhatóságtól felvilágositó nyilatkozatot kivánni be, s a baj elháritására önkormányzatilag tett intézkedésekről jelentést tétetni magának; szükség esetében az ügyiratokat és számadásokat is bekövetelni s ha a bajon a felekezeti főhatóság utján segitni nem lehet, az ügy állásáról Ő Felségéhez előterjesztést és az orvoslás módja iránt javaslatot tenni.

A szamosvölgyi vasut felülvizsgálatához.

Deés, 1879. május 9.

A „Szolnok-Doboka“ 18-ik száma „A kormány szemléje a szamosvölgyi vasut fölött“ czimü közleményben registrálja — vasuti mérnök Péterfi Zsigmond levele folytán — a felülvizsgáló vasuti és hajózási felügyelő Ludvigh Gyula által észlelt két (foutosnak látszó) nehézséget. Egyik az, hogy Szamosujvártt miért vezettetik a pályatest a barompiaczon, s miért nem a Kis-Szamos balpartján, az államut mellett? Másik az, hogy a deési indóház a Rózsahegy alól vitessék a szent-benedeki uthoz. Szabad legyen e közleményre néhány megjegyzést tenni, nem annyira birálati, mint kibővitési szándékból.

Tény, hogy Ludvigh a fölemlitett nehézségeket észlelte. Mindkét kifogását — mint hallottam — azzal indokolta, hogy ha az ő nézete szerint épittetnék a szamosvölgyi vasut, Szamosujvárnál 2 kilométerrel, Deésnél 1 kilométerrel, tehát összesen 3 kilométerrel volna rövidebb a pálya, minél fogva apadna a költség 48 ezer frttal. Mert megjegyzendő, hogy a mérnöki költségvetés szerint egy kilométer vasut 16,129 forintba kerül. — Mostani viszonyaink között pedig e 48 ezer forint megtakaritása igen kivánatos volna. De nézzük az érem másik oldalát.

Tény az is, hogy Szamosujvár városa ragaszkodik az előmunkálati tervhez, s egész előszeretettel csüng azon az eszmén, hogy a vaspálya a város barompiaczán vitessék keresztül. Ugyszintén Deés is ragaszkodik ahhoz, hogy indóháza a Rózsahegy alatt helyeztessék el, mert ha a szent-benedeki uthoz vitetik, előáll az a körülmény, hogy a Réterdőnél levő hegy miatt a tengelyen való közlekedés — különösen a teherszállitmányokra nézve — szerfelett megnehezitetik.

Az ügy ily stadiumában önként fölmerül ama kérdés: mikép viheti keresztül Deés és Szamosujvár az általa annyira óhajtott tervet? s van-é erre mód és alkalom? . . Én ugy hiszem hogy van, csak ne hiányozzék az áldozatkészség. Én az én egyszerü eszemmel ugy gondolkodom erre vonatkozólag, hogy ha Szamosujvár város hatósága és lelkes közönsége a 2 kilométer után eső 32 ezer forintot, valamint Deés városa a 16 ezeret előteremti, a kormánynak se leend kifogása az eredeti tervezet ellen. Természetesen fölfejtendő volna egy szépen indokolt előterjesztésben mindazon előny, mely e két várost érdekli. Meg vagyunk azonban győződve, hogy bármilyen szépen indokolt előterjesztésnél többet érne az emlitett több költség kidrukkolása. Ez pedig — nézetem szerint — nem kivihetetlen. Ha Szamosujvár város hatósága és vagyonos polgárai nagyobb mérvü részvényaláirást tesznek, ha Deés város képviselete elhatározza pl. hogy erdeiből nagyobb mennyiségü mű- és tüzifát átenged a vasut számára részvényekért: merem hinni, hogy a kormány rávehető lesz az eredeti terv keresztülvitelére. Videant patres conscripti!! . .

Biztos forrásból kiindult hirek szerint a felülvizsgáló felügyelőnek még van egy harmadik kifogása is, mely abból áll, hogy a nagy-iklódi megálló töröltessék. A költségterv tételeit ez is apasztaná.

Désfy Lázár.

Esküdtszéki tárgyalás Marosvásárhelytt.

Marosvásárhelytt, 1879, május 10-én.

A marosvásárhelyi m. kir. törvényszék, mint sajtóbiróság előtt, ma délelőtt tartatott meg az esküdtszéki tárgyalás Kuales Gottfried jaadi (Beszterce-Naszódvármegye) szolgabirónak Schell Károly beszterczei tanár és szerkesztő ellen meginditott sajtó-perében, mely nem nevezhető találóbban egyébnek, mint „szalonna-bőr processus“-nak.

Az incriminált czikk szövege magyarra forditva következő:

Nyilt levél.

Tkts. Kuales Gottfried szolgabiró urnak

Jáádon.

Folyó év kezdetén elküldöttük önnek a „Beszterczei Heti lap“ idei 1-ső számát azon reményben, hogy ön ezen lapra előfizetend. Minthogy e szám január 5-ig — mely napon a 2-ik szám is megjelent — nekünk vissza nem küldetett, elküldöttük önnek a lap 2-ik számát is. Jan. 6-án — azon napon tehát, melyen a 2-ik számnak a jáádi postahivatalnál lenni kellett — kaptuk az 1-ső számot a keresztszalagon egy oly megjegyzéssel,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

melyből megértettük azt, hogy ön nem akar lapunkra előfizetni. Három nappal később január 9-én az itteni postahivatal részéről kézbesittetett nekünk lapunk 2-ik száma, melyet mi önnek az ön által visszaküldött 1-ső szám előtt elküldöttünk. Ezen, ön által visszaküldött számban volt egy boriték (Couverte), melyben egy darab szalonnabör feküdt. A boritékon az ön — szolgabiró ur — keze által irt ezen telirat volt olvasható: „Az érdem jutalma“ (dem Verdienste seinen Lohn.)

Ezen, ön által elkövetett eljárásban minden elfogulatlan fel fogja ismerni önnek czélzatát: a „Beszterczei Hetilapot“ becsmérelni. Egy hirlapi szokás gyakorlatára, t. i. a lapnak azon czélbóli elküldésére, hogy az előfizetők száma szaporittassék, melylyel nem követtük el azon bűntényt, hogy a sorozásnál magunkat megvesztegessük, vagy hogy a parasztoktól ajándékokat elfogadva, ezek görbe ügyeit egyenesekké tegyük, tehát egy hirlapi szokás gyakorlatára ön — szolgabiró ur — minden ok nélkül becsmérléssel felel.

Tudja ön, hogy — azon körön kivül, melyben az ivópajtások minden gorombaságot nyeritő röhögéssel jutalmaznak — miként kell egy ilyen alaptalan becsmérlést tekinteni! Mint neveletlenséget, mely annak miveltségi fokát jellemzi, ki azt elkövette, vagy mint a nagysági őrültség jelét (Aeusserung des Grössenwahnsinns), mely oly fenn képzeli magát, hogy mivelt emberekhez illő tekintetektől magát mentnek véli.

Végül ajánljuk önnek „a müvelt emberekeli társalgás“ (Umgang unter gebildeten Menschen czimü munka tanulmányozását, hogy jövőben sejtelme legyen önnek arról, hogy mi illik a cselédszobában, s mi egy szolgabiróhoz!

A „Beszterczei Hetilap“ szerkesztősége.“

A törvényszék: Dr. Binder Lajos elnök, Csongvay Károly és Nagy Lajos törv. birák, Végh Albert joggyakornok, mint jegyző, vádló Szentgyörgyi György h. ügyvéd által voltak képviselve. Vádlott személyesen megjelent, védőül azonban Lázár Ádám h. ügyvéd szerepelt. Hites tolmácsul Reich Lajos törv. széki irodatiszt volt alkalmazva.

A tárgyalás — vádló ügyvéd késedelme miatt — reggeli 8 óra helyett, csak 9 óra után vette kezdetét. Az esküdtszék következő tagokból állott: Sófalvi József, Csiszár Albert, Salanky Károly, Tutsek István, Binder Károly, Füstös Károly, Staibl Antal, dr. Csiki József, Gombos József, Akátsos Mózes, Csiki Zs., Csiki K. mint sorshuzás utján választott rendes tagok; id. Csiki Gerő, Lénárt József, mint a törv. elnök által kijelölt póttagok.

Az esküdtszéki tagok együttesen és a tolmács külön letévén az esküt, a tárgyalás vádlott kikérdezésével kezdetét vette, melynek megtörténte után elnök a Szentgyörgyi György ügyvéd által beadott vádlevelet olvastatta fel, egyszersmind a tolmács által az incriminált czikk vádat tartalmazó passusát is a „Bistritzer Wochenschrift“-ből bemutattatta a sajtóbiróság előtt.

Szentgyörgyi Gy. ragaszkodik a vádlevél szerinte hiteles forditott szövegéhez, mig Lázár Ádám egy külön nyomtatott forditmányt nyujtott át a törvényszéknek, mely szerinte hivebb forditásban tünteti fel az eredeti szöveget, mint az a vádlevélben előfordul. — Vádló ügyvéd belenyugodván a tolmács által is hitelesnek nyilvánitott és a törvényszék által rendelkezésére bocsátott forditásba, Lázár Ádám kérése folytán a vádló panaszlevele és a vádlott tárgyalási jegyzőkönyve is felolvastatott.

Vádlott a sajtóbiróság előtt beismerte az incriminált czikk irását. Lázár Ádám kérésére a „B. W.“ „szalonna-bör“-t tartalmazó száma is nyilvánosan bemutattatik, mely actus ugy a hivatalos egyének, mint a hallgatóság részéről többeket fakasztott hangos nevetésre, mivel már azelőtt is sokan csak gyermekeskedés-, jobban: idővesztegetésnek tartották az egész „szalonna-bör“ processust.

Mellőzve az irattári bizonyitványok felolvasását, Szentgyörgyi György vádlő gonddal összeállitott vádbeszédét, vádlott azon elutasitott kérelmét, hogy a vádbeszéd németül is olvastassék fel, valamint nem terjeszkedve ki vádlott németül előadott tényálladékának bemutatására, röviden csak azt kivánjuk fölemliteni, hogy Lázár Ádám szabatos védbeszéde, vádló és vádlott zárbeszédei után, elnök — reflectálva a tárgyalás menetére — három kérdést tüzött ki az esküdtszéki tagok eleibe, melyek $^3/_4$ órai szünet alatt a visszavonult törvényszéki tagok által formuláztatnak, s lényegileg röviden igy tehetők fel: 1) Megvannak-e győződve az esküdtszéki tagok arról, hogy a kérdéses czikket Schell Károly irta? 2) Foglaltatik-e a czikkben becsületsértés, vagy nem? 3) Vétkesnek találják-e a vádlottat, vagy nem?

Az esküdtszéki tagok zártszobába visszavonulván, tanácskozás után dr. Csiki József, mint általuk választott elnök, a titkos szavazás eredményét a sajtó-biróság előtt következőkben mutatta be: 1-ső kérdésre az esküdtek általános szavazata: igen (t. i. az incriminált czikket Schell Károly irta); 2-ik kérdésrre 10 szavazat nem, 2 szavazat igen; 3-ik kérdésre 10 szavazat nem, 2 szavazat igen. E szerint vádlott 10 szavazattal 2 ellenében vétkesnek nem találtatván: felmentetett.

Elnök az esküdtszék végzését enuncialván, vádló ügyvéd a végzés ellen semmiségi kérést jelentett be.

Lázár Ádám a költségeket 410 frtban terjesztvén be, vádló ügyvéd ezen számlát tulcsigázottnak találta s annak levonását kérte. Lázár Ádám a törvényszékre bizván a költségek megállapitását: a törvényszéki tagok visszavonultak, s nehány percznyi szünet után 126 frtban mutatták be a biróilag megitélt költség-számlát. A tárgyalás d. u fél 2 órakor ért véget.

r. l.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. máj. 12.

— **„A szerencse** gyermeke“ Birchpfeiffer ötfelvonásos szinmüve szombaton (május 10.) szerencsés estéje volt Kéler Ilonának, ki a czimszerepet ábrázolta. Sok bensőséggel és hiven eltalált vonzó alakban mutatta be az önfeláldozó Hermance-ot; játéka is ezuttal öntudatosabb, kerekdedebb volt mint eddigi szerepeiben s általában szerencsésen ki tudta zsákmányolni e rokonszenves szerep hálás részeit. Ugy látszik, Hermance egyike lesz Kéler Ilona legjobb alakitásainak, melylyel sok szép sikert fog felmutatni. A szombati est többi szereplői közül T. Farkas Irma asszonyt (Athenais), Bokodit (Beaufleur), Mihályfit (Clairvale Gyula), Krasznainét (Caton) és Boér Hermint (Gilberte) emlitjük föl. Anatole szerepével Gyenes próbálkozott meg, nem nagy sikerrel. Legnagyobb hibája volt ez alakitásnak is a szivmelegség hiánya, s bizonyos merev modorosság, mely egész ábrázolását megfosztotta életteljességétől. Nem ajánlhatjuk eléggé Gyenesnek, hogy könnyedebb gesticulatióra, feszteleneb játékra törekedjék, mert e nélkül tehetség és tanulmány, valamint külső szinpadi előnyök egyaránt kárba vesznek. — Tegnap, vasárnap Szigligeti régi vigjátéka „A pünkösti királyné“ került szinre. A czimszerep Kéler Ilona kezében volt, de ugy vettük észre: nem nagy gondot forditott rá. Szentgyörgyi ellenben a tőle megszokott jóizü humorával mutatta be a lányait férjhez tukmáló Óhátit. Váradi Miklós Kelendiben szintén jó alakot vitt szinpadra, valamint Halmai (Zománczi) ezuttal is igazolta, hogy benne jó acquisitióra tett szert szinházunk. Krasznainé a hugait minden áron férjhez adni törekvő nagynénit, Erdélyi M. és Halmainé pedig a minden áron fejkötő alá vágyakozó leányokat személyesitették ügyesen.

— **A közoktatásügyi** miniszter körünkben mulató megbizottjai a tegnapi napot általános körültekintésre használták föl, megtekintvén az egyetemi helyiségeket, a bennlevő intézeteket s az egyetem vezér-egyéneivel megbeszélvén a teendők rendjét. A mai nap folytán a vegytani intézet számára megvételre fölajánlott házas telkek megszemlélése foly, holnap pedig, mint halljuk, az egyetemi tanács ülésében is részt vesznek, hol a sürgősebb szükségek szóbeli előterjesztése és részletes megbeszélése fog megtörtönni. A bizottság tagjai, természetesen, minden oldalról igénybe vannak véve s ha csak egy részét sikerülend az előterjesztett óhajoknak valósulásra juttatniok: a kolozsvari egyetem hálával emlékezhetik meg a miniszter ez intézkedéséről.

— **Kozma Józsefnétől**, a kolozsvári kir. tanitónőképezde tanárnőjétől épen most jelent meg az általunk annak idejében előre jelzett szabászati munka: „A női és gyermekruhák szabásrajzának és készitésének könnyen megérthető tankönyve“. A müvet Maier Paulina a reutlingeni nőimunka-iskola tanitónője irta s Kozma Józsefné németből forditotta le azt. Nem levén szakértők, mi részünkről a munka érdemleges méltatására nem terjedhetünk ki; de azt hangsulyozhatjuk, hogy Kozmáné a mű átültetésével, mely az eredetiben már 4 kiadást ért meg, tagadhatatlanul hézagot töltött be irodalmunkban, mely ez irányban eddig egészen parlagon hevert. A munka, mint a szerző előszavában mondja, két főrészre oszlik: az első a mértékvevést s a szabási minták rajzolását foglalja magában; a második a különböza ruhadarabokhoz szükséges szövetmennyiség jegyzékét s a ruhák készitésére szolgáló utmutatásokat. A könyvet Stein János nyomdája állitotta ki csinos alakban és sikerült szabási rajzokkal; ára 3 frt 60 kr s kapható Stein J. könyvkereskedésében és a forditónál Kolozsvárt. Ajánljuk a hasznos kézikönyvet a hazai női közönség figyelmébe.

— **A sétatéri** zenék programmja az idei nyárra, mint értesülünk, következőleg van megállapitva: Hetenként szerdán délután 6 órakor a katonai zenekar fog játszani, esős idő esetére a következő napon: csütörtökön; továbbá mindeu pénteken d. u. 6 órától 9-ig a kioszk-bérlő költségén szintén a katonai zenekar, de nem rézs-, hanem vonó-hangszereken; végre szintén a bérlő költségén minden vasár- és ünnepnapon délután 5 órától fél 9 óráig czigányzene lesz; még pedig felváltva az egyik alkalommal Salamon János, máskor Pongrácz Lajos zenekara. Ebből láthatólag a kioszk bérlője nem kiméli a költséget, hogy a nagy közönségnek minél kellemetesebbé tehesse a sétatéren való időzést.

— **Dr. Fogarassy Mihály** erdélyi rom. kath. püspök tiszteletére Gyula-Fejérvártt f. hó 3-án az ottani főgymnásium tanári kara és ifjusága a királyi ezüstmenyegzői ünnepélyekről Bécsből való visszatérése alkalmából, ünnepélyt rendezett; először az ifjusági dalárda énekelt nehány darabot a nagy tanteremben; azután a tanári-kar nevében az igazgató üdvözölte a szeretett főpásztort a bécsi ünnepélyekről való szerencsés visszatérése s erdélyi püspökké történt fölszentelteté-sének küszöbön levő 15. évfordulója ötletéből. Másnap, május 4-én a püspök ur a káptalan, papság, tanári és hivatalnoki kar tagjait a királyi ezüstmenyegző alkalmából megvendégelvén, Lőnhárt F. cz. püspök és nagy prépost a püspök urat, Joksman N. kir. tszéki elnök pedig Lőnhártot köszöntötte fel. Ugyanaz nap d. u. az irgalmasrendi apáczák leánynöveldéjében ugyanez alkalomból csinos májusi ünnepély folyt le, melyen a püspök ur is jelen volt.

— **„A nemzetiségi** kérdés államethikai világitásban“ czimü, dr. Persz Adolf által irt s lapunkban ismertetett röpiratra „Egy szó A nemzetiségi kérdés államethikai világitásban“ czimü röpirathoz“ czim alatt, szintén röpirat alakjában válasz jelent meg Kábdebó Ferencz tollából N.-Szebenben. Ára 50 kr.

— **Deési hirek**. Május 15-én a deési összes tanintézetek tavaszi tánczvigalmat rendeznek a Réterdőn. — Kuthy Béla derék szintársulata élvezetes estéket csinál előadásaival a deésieknek. Nehány előadáson vidékiek is voltak. A jövő heti játékrend a következő: május 13-án „Huszárcsiny“ Zombori Gizella jutalmára, 14-én „Kornevilli harangok“ másodszor, 15-én „Dóra“ szinmü, 16-án „Kis herczeg“ operette. Vasárnap (május 11-én) „Csirkefogó“ népszinmü került szinre.

— **A székesfehérvári** kiállitás megnyitási ünnepélye programmját a következőkben állapitotta meg a végrehajtó bizottság: Szombaton, május 17-én reggel 9 órakor József főherczeg Alcsuthról saját fogatán érkezik. Pauer püspökhöz száll. A megye és a gazdasági egylet küldöttsége, Szőgyényi Marich László vezetése mellett azonnal üdvözlik a főherczeget. Tiz órakor érkezik külön vonat fővarosi meghivott vendégekkel. A főherczegvédnök ezután indul az indóház alatt emelt diadalkapu elé, hol a kiállitás elnöke, gr. Zichy Jenő üdvözlő beszéddel fogadja s fölkéri a kiállitás megnyitására. A főherczeg erre megnyitottnak nyilvánitja a kiállitást. Hir szerint Kemény Gábor miniszter is akar a megnyitás előtt beszédet tartani. A beszédek után a kiállitási termekben a megnyitásra meghivottak körutat tesznek. — A közönség csak déli 12 óra után bocsáttatik a kiállitási helyiségekbe. — Este a szinházban diszelőadás lesz. — Ezután a fehérvári közönség József főherczegnek fáklyászenét ad.

— **Légnyomatu betüszedő** gépet talált fel állitólag Kövesdy Dániel hazánfia. Bemutatta a képviselők, ujságiróknak, egyetemi tanároknak, dusgazdag főuraknak, sőt magának a kormánynak is, a kereskedelmi miniszter személyében. Mind ez urak látogatásaik alkalmával állitólag el voltak ragadtatva a találmány nagyszerüsége által, kifejezést adtak meggyőződésüknek, hogy a gép az eléje szabott feladatnak tökéletesen megfelelni képes, s elismerésük mellett bőkezü igéreteket tettek arra nézve. hogy a mű teljes bevégzésére még szükséges összeget előteremtik. De az igéret csak igéret maradt. Mindnyájan megfeledkeztek róla. Munkásai kiket már a legnagyoőb önfeláldozás és nélkülözés mellett sem volt képes tovább fizetni, odahagyták őt, s műhelyére — minthogy a bér nem lőn kifizetve, a ház tulajdonosának rögtön nélkülözhetlen szüksége lett. Ma már a gép nyitott udvarra került, s készitője, hogy a megrozsdásodástól megkiméllhesse, s elhelyezésére könnyebben találhasson valamely zugot, kénytelen volt azt egyes részeire szétszedni. Kövesdy Dániel Királyhágón innni születésü székely ember, a Gábor Áronok fajából. Atyja huszár kapitány volt, s még 48 előtt hunyt el, vagyont nem hagyva hátra s igy nagy tehetségü fiának nevelése és kiképzése egyedül a véletlenre és saját önerejére lőn bizva. Csupán csak is önerejéből és példátlan szorgalmu kitartásával tette magát azzá a mi: a jelenkor egyik kiváló technicai mesterévé, ki hogy a világ által is tekintélynek ismertessék el — igy irja legalább a „Magyar Lapok“ — nem szükséges egyéb, mint csupán annyi szerencse, hogy nagy müvét teljesen bevégezve bemutathassa.

— **Jókai Mór** „A csendes évek története“ czimü felolvasása, melyet hirneves irónk április 20-án tartott Bécsben az ottani osztrák-német és magyar olvasó-egyletek javára, megjelent a bécsi „Alma Matet“ kiadásában német nyelven. A diszes kiállitásu füzet tiszta jövedelmének fele a szegedi árvizkárosultak javára van szánva megrendelhető 40 krért minden könyvkereskedésben.

— **A brassó-predeal-bukaresti** vasut vonal magyar területen fekvő része Brassótól Predeálig már teljesen elkészült és miután a pálya Predeáltól Sinaiig román területen is már annyira elkészült, hogy 3 hét mulva át lesz adható a forgalomnak, a brassó-sinaii vonalszakasz május 30-án meg fog nyittatni.

— **A „székely müvelődési és közgazdasági egylet“**, ez idei nagy gyülését Csikmegye thatósági bizottságának meghivására Csik-Szeredán fogja megtartani. A thatósági bizottság egy tizenkét tagu bizottságot küldött ki Lázár Dénes alispán elnöklete alatt, az elfogadásra vonatkozó intézkedések programmjának megállapitása végett. E bizottság a programmot elkészitvén, azt jóváhagyás végett a legközelebbi rendkivüli megyei gyülés elé fogja terjesztetni. E programm szerint a székely mivelődési és közgazdasági egylet, szeptember 5. és 15-dike közt az egylet választmánya által meghatározandó három egymásután következő napon tartaná nagygyülését. Az első napot a nagygyülésre jövő vendégek elfogadása és elszállásolása; továbbá a nagy-egylet csikmegyei vidéki egyletének alakuló közgyülése és este az ismerkedési estély venné igénybe. Második nap d. e. a nagy gyülés veszi kezdetét, délben közebéd, este pedig szinielőadás a csikszeredai mükedvelő-társulat által. Harmadik nap d. e. a közgyülés folytatása, d. u. pedig kirándulás a tusnádi vagy borszéki fürdőre. A nagygyülés programmjához a kiküldött bizottság javaslata szerint, a megye a következőkkel járul: Imets F. Jákó Csikmegye történelméből, Éltes Elek Csikmegye müvelődési viszonyairól, T. Nagy Imre a csikmegyei székely nyelvjárásról, Deák Ignácz a csikmegyei közgazdasági viszonyokról tart felolvasást. A nagygyülésre együtt érkező egyleti tisztviselők és vendégek három helyen fogadtatnak. — A megye határán küldöttség fogadja az érkezőket az intéző bizottság nevében; Csikszereda város határán küldöttség fogadja a megye nevében; a város háza előtt a város küldöttsége fogadja a város nevében. Az elszállásolásokat az intéző bizottsággal egyetértőleg — a városi tanács eszközli. A már is nyilvánuló közérdeklődésből itélve a székely müvelődési és közgazdasági egylet ez idei nagy gyülése jelentőségteljes lesz. — Már maga az a körülmény, hogy Csikmegyében maga a törvényhatósági bizottság vette kezébe az intéző szerepet, nagy sulylyal bir az egylet nagy hivatásu ügyének előmozditására nézve. A kiküldött bizottság felkérte elnökét az alispánt, hogy a székűldendő aláirási iveken, hivja fel a megye értelmes közönségét, hogy minél többen iratkozzanak alá és lépjenek a székely müvelődési és közgazdasági egylet tagjai közzé. Azt hisszük, hogy a felhivásnak remélt sikere lesz. Ezuttal — irja levelezőnk — nem hagyhatom emlités nélkül Márton Ferencz bizottsági tagnak egyik bizottsági ülésen fölmerült azon inditványát, hogy Csikmegyében egy megyei gazdasági egylet alakittassék. Az inditvány habár nem is tartozott a programm készitésére kiküldött bizottság szorosan vett küldetési körébe, de mint oly eszme, melynek valósitása mindnyájunk óhajtását képezi, élénk eszmecserére adott alkalmat s az inditványozó felkéretett, hogy egy alapszabály-tervezetet dolgozzon ki, az alispán pedig fölkéretett, hogy az egylet megalakitása érdekében a szükséges lépéseket tegye meg.

— **Árviz-forradalom**. Budapest és Trieszt közt fenálló vasuti közlekedés már 7 nap óta fennakadt. A Mura áradása folytán ugyanis Kottorinál a vasuti töltés átszakadt, továbbá Kraljevecznél a folyó elhordta a vasuti hidat. A déli vasuttársulat e fontos közlekedési vonalának helyreállitására mindent elkövet: azonban a viz folytonos emelkedése által okozott nehézségeken tul Kottori lakossága is nehezíti azt. A lakosok ugyanis a már már helyreállitott töltéseket észrevétlenül átmetszik, hogy a viznek szabad folyást engedjenek. Igy történt tegnapelőtt is; a lakosság 17 helyen átvágta a helyreállitott töltést, mivégből a főispán katonaságot kért és azok segélyével 80 embert elfogatott. Ez azonban nem ment egykönnyen, a lakosság közt valóságos forradalom tört ki, s a katonasággal összeütközésre került a dolog. A Balaton mentén is, miután a Sió el van zárva, mindkét oldalon viztenger közt fekszenek a vasuti sinek.

— **Garibaldi feleségei.** Az olasz lapok érdekes részleteket tartalmaznak Garibaldi családi életéről. Az aspromontei hősnek három nejétől hat gyermeke maradt. Utazásai közben La-Platába találkozott Annitával, ki csak azért hagyta el urát, hogy Garibaldit Európába kövesse. E viszonya alatt három gyermeke született. Menotti, Recsiolti és Canzio. Annita a ravennai erdőségben halt meg, mikor Garibaldi 1849-ben kénytelen volt Rómából menekülni. 1859-ben Lombardiában egy fiatal leánynyal ismerkedett meg, Raimondi gróf leányával, ki bevallotta apjának, hogy Garibaldi nélkül nem tud élni. — Hozzá is adták feleségül. Közvetlenül azonban az esküvő után a fiatal menyecske azon furcsa vallomást tette urának, hogy nem őt, hanem egyik hadsegédét szereti, s csak azért folyamodott házassághoz, hogy meneküljön atyja haragjától, ki kétségkivül megölte volna, ha tudomására jut, hogy anyának érzi magát. És Garibaldi elvált nejétől, kit sohasem látott többé. Ezen törvényes házasságából egy fiu gyermeke született, ki egyedüli törvényes utóda és örököse lett. Az aspromontei csata után a tábornok Caprera szigetére vonult vissza, a hova leánya, Canzioni asszony is követte őt, ki kiskoru gyermeke mellé egy dajkát is vitt magával. Ez a jó asszony azután a legnagyobb odaadással ápolta Garibáldit betegsége után, aminek a következménye az lett, hogy Franceszo asszony egy szép reggel azon örvendetes tudósitással lepte meg betegét, hogy anyának érzi magát tőle. Be is fogadták a családba. Ettől az asszonytól megint három gyermeke lett a tábornoknak, kik közül kettő még most is életben van.

— **Egy khinai** császári pár temetése. Az 1875. év tavaszán elhalt khinai császár Toni-Uzi s nejének holttestét ápr. 15-én szállitották át a Zilussuban e czélra emelt mauzoleumba. Az ünnepélyen jelen voltak a tizenkét éves császár Kwangsu, a két császárnő, sok állami méltóság s nagy katonai kiséret. A két sárga selyembe öltöztetett s drága kövekkel ékesitett holttest, ezüst koporsókban nyugszik s a temetés napján mindkét koporsóra nehéz aranytáblát helyeztek, melyekre a meghaltak erényei voltak feljegyezve. Mindkét tábla Kwang-su császár ajándéka. A császár koporsójában sárga bársonyba kötött könyv van elhelyezve, melyben az uralkodása alatt történtek vannak feljegyezve a czélból, hogy azt mint bizonyitékot mutathassa fel az istenek itélőszéke előtt, mert abból kitünik, hogy birodalmát igazságosan s szeliden kormányozta.

KÖZGAZDASÁG.

„Maros-tordamegyei gazdasági egyesület.“

Oly czim, mely eddig társadalmi és közgazdasági életünkben nem szerepelt — helyet nem foglalt; annál nagyobb örömmel constatájluk azonban, hogy talán ezután állandó rovatot fog képezni: vármegyénk számos tekintélyes birtokosa ugyanis már az april havi közgyülés alkalmával beható tanácskozás után elhatározta egy ilyes és már nélkülözhetetlenné vált egyesület létrehozatalát és az alapszabályok kidolgozására egy szükebb bizottságot küldött ki; az alapszabály javaslat f. hó 7-én egy nagyobb számu értekezlet által el is fogadtatott s legközelebbről meg fog tartatni az alakuló közgyülés, melyen — tekintettel megyénk nagy számu értelmiségére — hiszszük, hogy igen sokan fognak részt venni.

Legkiválóbb czélja az egyesületnek egy állandó közvetitési helyet teremteni e városon, hol a vidék illetve megyei birtokosság összes gazdasági és iparczikkei, melyek eladásra szánvák, minőségük, áruk és mennyiségük határozott megjelölésével nyilvántartassanak s az árak szabályozása a jelenlegi nyomasztó helyi viszonyok alól emancipáltassék, oly czél, melynek elérése minden egyes gazda és iparosnak elsőrendü feladatát kell, hogy képezze; a további eredményekről nem mulasztandom el értesiteni e lap tisztelt olvasó közönségét.

L.

A „KELET“ magán távirata.

Feladatott **Budapesten** máj. 12. 10 ó. 30 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra máj. 12. 11 ó. 10 p. d. e.

Aleko pasának 16-án Lobanoff átadja Kelet-Rumelia kormányzását. A czártól sürgöny érkezett, hogy a 12-ik hadtest 27-én legyen otthon.

Constatálják Londonban, hogy a török főméltóságok a szultánt Oroszországgal való szövetségre ösztökélik, eddig eredménytelenül.

A román kormány tagadja, hogy a zsidó kérdésben Európának lekötötte volna magát.

Érték- és váltófolyam.

1879. május 10.

Magyar aranyjáradék	92.40.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	119.—.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	85.—.
„ „ állami kötvény 1876 év	73.75.
„ vasuti kölcsön	107.90.
„ földtehermentesitési kötvény	85 25.
temesi „ „	81.25.
erdélyi „ „	81.50.
horv. slavon „ „	87.—.
magy. szőlődézma váltság „	86 25.
Oszt. egységes államadósság papirban	66.45.
„ „ „ ezüstben	67.—.
„ aranyjáradék	78 98.
1860. államsorsjegy	127.—.
Oszt. nemzeti bank részvény	828.—.
„ hitelrészvény	259.80.
magyar. hitelbank	239.50.
Ezüst	—.—.
Cs. k. arany	552.—.
Napoleond'or	93.65.
Német birod. mark	57 75.
London	117.40.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Van szerencsém értesiteni, hogy f. hó 5-én Amerikából haza érkeztem és fogászati műtermemet az amerikai műfogászat szerint teljesen berendeztem.

Hat havi Philadelphiában tartózkodásom alatt az ottani fogorvosi Academiában teljes elméleti és gyakorlati kiképezésem után London, Páris és Berlinben is tartózkodtam és ezek által a fogászat teréni teljes elméleti és gyakorlati ismereteket a jelenkor igényeinek megfelelőleg elsajátitottam.

A fogászati műtermem a legujabb fogászati eszközök és készülékekkel van felszerelve és mindenkit, különösen pedig az orvos urakat kiválóan érdekelni fogja a berendezést, valamint a mű-fogkészleteket megtekinteni, melyek eddig Európában csakis amerikai fogorvosok állal létesittetnek, Magyarországon pedig jelenleg kizárólag csakis általam.

Teljes tisztelettel

Perl József

amerikai fogorvos és fogmüvész

és az amerikai fogászati Academia tudora

(Doctor of Dental Surgery.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218—5) (268—300)

Elsinger M. J.
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse,

esőköpenye, kocsitakarók, ágybetétek, sátorkelmék

Igérvények

(175) egész (3—4)

1864-ki állam-sorsjegyekre

csak 4½ frt és bélyeg.

Főnyeremény 200,000 forint o. ért.

Húzás junius 3-kán!

Csak a

MERCUR

kiadóhivatala váltóüzletében.
Ch. Cohn.

Bécs Wollzeile 13. Bécs Wollzeile 13.

Eladó:

A Szász-Sebes városában 459 sz. a. fekvő, tűzkár ellen biztositott, uj épitett, a város részéről évi 600 frtért bérbe tartott laktanya, az ahoz tartozó udvarral, kerttel és melléképületekkel együtt szabad kézből eladó.

Kérdések, illetőleg ajánlatok czimezendők a birtok tulajdonosához

(184) (1—3) BINDER FRIGYES gyógyszerészhez Nagy-Sinken.

(109) (9—10)

GARRETT R. és FIAI

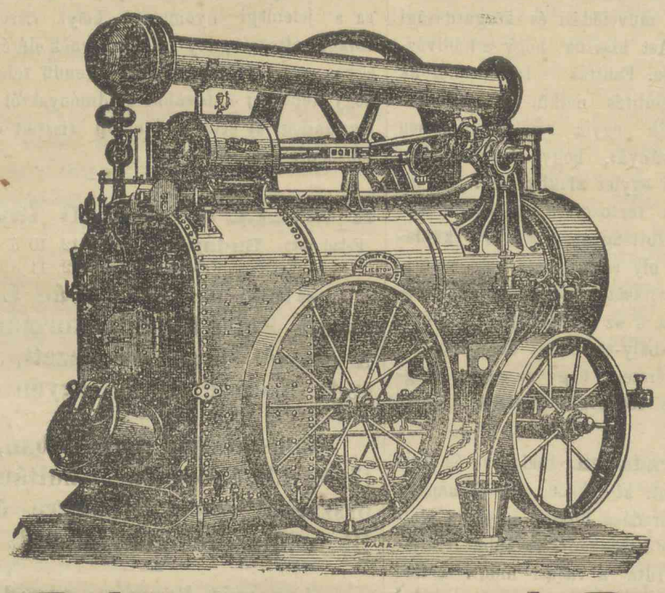

két arany eremmel

és más dijakkal lettek kitüntetve.

és az 1878-ki párisi közkiállitáson legjelesebb angol franczia, német, amerikai és külföldi gyárakból.

Főügynök KOTZÓ PÁL gépész mérnök

Budapest, üllöi ut 18. szám alatt,

ajánlja **Garrett R. és fiaitól** gazdasági gépgyár Angliában, alapittatott 1778-

Sorvetőgépeit, melyek világhirűek, Magyarország viszonyainak megfelelően átalakitva, leszállitott árakon;
Gőzmozgonyait, fa és szén, valamint szalmafűtéshez, kétszer oly nagy munkaképességgel, mint a névleges lóerőszám, kevés tüzelő-anyag-fogyasztásuk által tünnek ki;
Cséplőgépeit, ujonnan átalakitva, nagyobbitott rosta-felülettel, nagy munkaképességgel, tiszta cséplésre;
Rostáit, minden gabonanemü tisztitásához, valamint
Üszögrostákat;

továbbá:

Arató és kaszáló gépeit,
Járgányait és járgánycséplőit. angol vagy amerikai rendszerben, tisztitó készülékkel vagy a nélkül, álliók vagy szállithatók;
Szénagyüjtőit, angol és amerikai rendszerben;
Különféle rostáit;
Takarmány-készitő gépeit.
Malmait stb.

Képes arjegyzékek ingyen és bérmentve.

1878-ban száz éves fennállása ünnepélyét ülte,

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat
400,000 márka

főnyereményt igér kedvező esetben a **legujabb nagy pénzsorsjáték,** mely a magas **kormány** által jóváhagyatott és biztosittatott.

Eme ujabbi játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban **44,000** nyereménynek kell bizton történni, ezek között vannak főnyeremények esetleges 400,000 r. márka illetőleg

1 nyer. à m.	250,000	5 nyer. à m.	25,000	71 nyer. à m.	3000
1 nyer. à m.	150,000	2 nyer. à m.	20,000	217 nyer. à m.	2000
1 nyer. à m.	100,000	12 nyer. à m.	15,000	531 nyer. à m.	1000
1 nyer. à m.	60,000	1 nyer. à m.	12,000	673 nyer. à m.	500
1 nyer. à m.	50,000	24 nyer. à m.	10,000	950 nyer. à m.	300
2 nyer. à m.	40,000	5 nyer. à m.	8000	24750 nyer. à m.	133
2 nyer. à m.	30,000	54 nyer. à m.	5000	stb.	stb.

márkával márkával márkával

A nyereményhuzások tervszerüen hivatalosan meg vannak állapitva.

Eme nagy s az állam által biztositott pénzsorsjáték legközelebbi nyereményhuzásaira

1 egész ered. sorsj. ára csak 6 már. v. 3½ frt — kr. o. é.
1 fél ered. sorsj. ára csak 3 már. v. 1¾ frt — kr. o. é.
1 negyed ered. sorsj. ára csak 1½ már. v. — frt 90 kr. o. é.

Mindennemü megbizások, **a pénz beküldése, postautoni fizetés** vagy az **összeg utánvétele mellett** a leglelkiismeretesebben teljesittetnek, mindenki az állam czimerével ellátott **eredeti sorsjegyet** tőlünk saját kezeibe kapja.

A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen melléketletnek s minden huzás után érdekelt feleinknek felhivás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot.

A kifizetések mindig pontosan s az **állam jótállása** mellett történnek s egyenes beküldés, vagy az érdekelt kivánat'ra összeköttetéseinknél fogva Ausztria minden nagyobb pénzpiaczán teljesittethetik.

Csoportozatunk mindig a szerencse kegyeltje volt s a számos többi jelentékeny nyeremények között gyakran az első főnyereménynek is örvendett, mely az illető érdekelt félnek egyenesen ki is fizettetett.

Egy ily, a **legszolidabb alapokra** fektetett vállalatnál, előreláthatólag mindenütt a legélénkebb részvétre lehet bizton számitani, s ez oknál fogva kérnők, hogy minden megbizásoknál eleget tehetni képesek lehessünk, hozzánk a megrendeléseket minél előbb, mindenesetre pedig **folyó évi május 31-ig** beküldeni.

KAUFMANN és SIMON,

(183) bank- és váltó-üzlete Hamburgban. (2—6)

Mindennemü Államkötvények, vasuti részvények és hitelsorsjegyek bevásárlása és eladása.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilvánitjuk, a régebbi idők óta megajándékozott bizalomért, s midőn eme ujabbi sorsjáték kezdetével résztvételre felhivnók, ezentul is igyekezni fogunk, állandó, pontos és lelkiismeretes kiszolgáltatás által igen tisztelt érdekelt feleink teljes megelégedését kiérdemelhetni.

A fentebbiek.

Megjelent és **Kolozsvárt**

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében kapható:

A női- és gyermekruhák szabásrajzának és készitésének könnyen megérthető tankönyve.

Irta s két czimképpel és 40 szabásrajzi ábrával ellátta Maier Paulina, a reutlingeni női munka iskolatanitónője,
forditotta KOZMA JÓZSEFNÉ.

Ára 3 frt 60 kr.

Szakadatlanul halad az idő s vele az igények is fokozodnak, melyeket a társadalom minden egyes tagja iránt támaszt. A többek közt megköveteli a nőivilágtól is hogy mindent a mi lényére vonatkozik, s a mi testi és szellemi képességétől kitelik megértsen és elsajátitson, minek azonban nem szentelhet éveket hanem a követelményeknek a lehető legrövidebb idő alatt kell eleget tennie. Nem kis fontosságú tehát, ha neki a szükségesek elsajátitására minél könnyebb tanmód állapittatik meg.

Egy dologban ez szerzőnknek is sikerült, s ez **a női- és gyermekruhák mérték vevésének és rajzolásának gyakorlati tanmódja,** melyet évek hosszú során át szerzett tapasztalatai nyomán állitott össze, s mely tapintatos összeállitásánál fogva tökéletesen hivatva van czéljának megfelelni.—

Sok előnyei is van annak ha ruháinkat magunk tudjuk készíteni. Ha jó móduak vagy gazdagok vagyunk e munka kellemes szorakozást nyujt, fejleszti izlésünket s az otthont kedvelteti meg, s ha körülményeink szerényebbek szép összeget gazdálkodhatunk meg általa, mi nem egy családnak könynyit sorsán.

Mostani ruházkodási modor oly tökéletességet ért el, hogy öltözeteinket behatóbb tanulmány nélkül nem is készithetjük magunk, azért tűzte ki szerző feladatául, tanitványainak minden szabási minta különös szemléltetése mellett a ruhák készitési módjának legrészletesebb magyarázatát is adni. E könyv két fejezetre oszlik. Az első a mérték vevést, s a szabási minták rajzolását foglalja magában, ezek szemléltető ábráival együtt, a másik a külömböző ruhadarabokhoz szükséges szövetmennyiség jegyzékét, s a ruhadarabok készitésére szolgáló utmutatást.

Hadd szolgáljon a t. nővilágnak a női képzés ezen oly fontos ágában, akár hivatása körében, akár magánhasználatban minél több előnyére

Stein János
könyvkereskedése Kolozsvárt.

Ugyanott kapható:

A fűvészet kedvelőinek

ajánlható némely jelesebb művek jegyzéke, melyek **Kolozsvárt**

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében kaphatók.

A fűvészet alapvonalai, tekintettel a műveltebb néposztály szükségletére. A m. tud. akadémia által a magyar hölgyek dijával koszoruzott pályamű. Irta dr. Soltész János . . 80 kr.
Magyarhon edényes növényeinek fűvészeti kézikönyve. Irta Hazslinszky Frigyes . 2 frt 80 kr.
Éjszaki Magyarhon viránya. Fűvészeti kézikönyv. Irta Haszlinszky Frigyes . . . . . 1 frt 20 kr.
Pestmegye és tájéka viránya. Vezérfonal az e megyében vadon termő növények könnyü és biztos meghatározására. A tanuló ifjuság és a fűvészet kedvelők számára irta Gönczy Pál . . . . . 2 frt 40 kr.
A növények természetrajza képekben. Dr. Schubert G. H. közönségesen ismert és kedvelt természetrajzi tankönyvének elrendelése nyomán szerkesztő Hochstetter M. F. tanár. Magyaritá Virányi János. 52 ivre finomul szinezett rajzok- és magyarázó szöveggel . . . . . 9 frt — kr.
A legnevezetesebb ehető, gyanus és mérges gombák természethű képekkel tizenkét szinnyomatu táblán. Dr. Lorinser Frigyes Vilmos után forditotta Renner Adolf m. k. tud. egyet. növénytani tanársegéd . . . . 5 frt 60 kr.
Magyarország hártyagombáinak válogatott képei. Schulzer István és saját észleletei és rajzai nyomán a magyar tudom. akadémia III. osztályának megbizásából kidolgozta Kalchbrenner Károly. Egész iv alak 4 részben . 20 frt — kr.
A magyarországi vadon és kertekben növő s feltünőbb mérges növények alakjainak természethű képei. A Renner Adolf által szerkesztett mérges növények leirásához alkalmazva 14 táblán. Magyarnyelvre forditotta és a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter engedélyével kiadta Hartinger Antal. Magyar forditásban közli Gönczy Pál. Magyarázó szöveggel . . . . . 15 frt — kr.
A magyarországi feltünőbb ehető és mérges gombák alakjainak természethű képei a Bi'l J. Gy. által szerkesztett gombák leirásához alkalmazva 12 táblán. Forditotta Gönczy Pál. Magyarázó szöveggel . . . 15 frt — kr.
A növényország tankönyve. Gymnasiumok, reáliskolák; erdészek, gazdászok és gyógyszerészek, valamint magántanulók használatára. Irta dr. Thomé O. V. . . 2 frt 50 kr.
L'herbier des demoiselles, ou traité complet de la botanique, présentée sous une forme nouvelle et spéciale ouvrage orné de planches et illustréé de jolies vignettes. Par Edmond Audouit 4 frt — kr.
Le jardin fleuriste. Instruction pour la culture des plantes annuelles, bisannuelles, vivaces, ognons a fleurs; cactées plantes a feuilles ornementales, plantes aquatiques; confiéres etc. 4-e edition revue et completée par M. Augusta Riviére . 3 frt — kr.
Aufzählung der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten **Gefässpflanzen** nebst einer Flanzengeografischen Übersicht. Von Dr. August Neilreich . . 5 frt 50 kr.
Aufzählung der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten **Gefässpflanzen. Nachträge und Verbesserungen** . . . . . 1 frt 50 kr.
Botanisches Excursionsbuch, für die deutsch Oesterreichischen Länder und das angränzende Gebiet. Nach der analytischen Methode bearbeitet von Dr. Gustav Lorinser . 2 frt 80 kr.
Taschenbuch der Flora Deutschlands, nach dem Linnäischen Systeme geordnet von Dr. M. B. Kittel . 2 frt 64 kr.
Botanik für Damen, oder allgemeine und besondere Pflanzenkunde, anschaulich, leicht fasslich und mit besonderer Beziehung auf den edeln Beruf der Frauen, dargestellt von Dr. A. B. Reichenbach . . . . . 2 frt 70 kr.
Populäre Botanik, oder gemeinfassliche Anleitung zum Studium der Pflanze und des Pflanzenreiches zugleich ein Handbuch zum Bestimmen der Pflanzen auf Excursionen. Von Eduard Schmidlin . . . . . 8 frt 64 kr.
Giftpflanzenbuch, oder allgemeine und besondere Naturgeschichte sämmtlicher inländischen sowie der wichtigsten ausländischen phanerogamischen und cryptogamischen Giftgewächse mit treuen Abbildungen sämmtlicher inländischen und vieler ausländischen Gattungen. Von Dr. Fr. Berge und Dr. von A. Rinze. Mit 72 colorirten Tafeln . . . . . 7 frt 20 kr.
Anatomisch-physiologischer Atlas der Botanik. Von Dr. Arnold Dodel-Port und Carolina Dodel-Port. Erste Lieferung mit erläuterndem Text . . . 9 frt — kr.
Die Giftgewächse Deutschlands und der Schweiz in lithografirten und colorirten Abbildungen mit erläuterndem Text. Zum Gebrauch in Volkschulen, Real-Anstalten und Gymnasien und zum Selbstunterricht. Von Ch. M. F. Hochstetter . 2 frt 40 kr.
Naturgesichte des Pflanzenreichs mit 601 Abbildungen auf 53 Tafeln. Nach Prof. Dr. G. H. von Schubert's Lehrbuch der Naturgeschichte herausgegeben von Prof. M. Chr. F. Hochstetter . . . . . 8 frt 70 kr.
Lehrbuch der Botanik für Mittelschulen. Bearbeitet unter Zugrundelegung d. Lehrbuchs der Botanik v. Jul. Sachs. Von K. Prantl . . . . . 2 frt 16 kr.
Lehrbuch der Botanik, nach dem gegenwärtigen Stand der Wissenschaft bearbeitet. Mit 461 eingedruckten Abbildungen 8 frt 40 kr.
Excursionsbuch enthaltend praktische Anleitung zum Bestimmen der im deutschen Reich heim. Phanerogamen, durch eingedruckten Holzschnitten erläutert . . . . . 1 frt 80 kr.
Die Alpenflanzen, nach der Natur gemalt von Jos. Seboth. Mit Text von F. Graf und einer Anleitung zur Cultur der Alpenpflanzen in der Ebene von Joh. Petrasch. Megjelen 12 füzetben 100 szinezett képpel. Egyes füzet ára . . . 50 kr.

Az itt elősoroltakon kivül bárhol megjelent növénytani és fűvészeti művek általam gyorsan és olcsó áron megszerezhetők.

Stein János
könyv- és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében **Kolozsvárt.**

1879. **DER BAZAR.** Illustrirte Damen-Zeitung 1879.

A Bazár a legelterjedtebb és a legczélszerűbb német női **divatlap,** a legkedveltebb és a legtartalomdúsabb lap e nemben.

25. évfolyam. kitüntetve a bécsi **világkiállitáson** 1873.

A Bazár 1879. Január 1-től **12 szinezett divat képet** és sok szinezett **kézimunka mintát** fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva csak 1 frt 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel **1 frt 80 kr.**

Évenkint megjelenik:
24 divatlap.
24 szép rodalmi és vegyes tartalmu lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
12 szinezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt csakis Stein János könyv- és zeneműkereskedésében.

Első és legnagyobb bécsi cs. k. udvari fehérnemü gyár-raktár,

képviselve

Teutsch J. B. által Segesvártt,

árul nagyban és kicsinyben a **legjutányosabb gyári árakban.**

Vászon férfi-ingeket, „Oxfort-ferfi-ingeket."
Chiffon vagy angol Shirting-ingeket, fehér vagy tarka szinben, külön gallérral és anélkül.
Férfi-gallérokat, kézelőket, gatyákat.
Női fehérnemüeket (ezeknél) feladandó, hogy a hölgy szikár, közepe vagy erős termetü)
Vászon női-ingeket, (31) (5—*)
Női-ingeket Chiffonból, igen ajánlhatók, elegáns kiállitásban,
Női-gatyákat, finomak, himezve és snjtásozva.
Női-pongyola-öltőket, vagy háló-rékliket,
Női-öltöző-kőpenyeket,
Női-gallérokat, előket és kézelőket,
Női-szoknyákat, vállakat, zsebkendőket valódi lenvászonból, franczia battistból, battist clair, gyapot, vagy utánzott battistból és csecsemő fehérnemüket.
Teljes kiházasitások a legegyszerübbtől a legfinomabb fajtáig, minta, mérték és megrendelés szerint legrövidebb idő alatt.
Levélbeli megrendelések jótállás mellett pontosan teljesittetnek s az ár vagy készpénzül, vagy a megrendelés átvételekor utánvét által fizethető.
Férfi-fehérnemüek levélbeli megrendelésénél feladandó a nyak-vastagsága centimeterben, t. i. a gomblyuktól a gombig.

TEUTSCH J. B., Segesvártt.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.